

Kratkočasnica.

Hervaški časopis „Naše gore list“, ki smo ga že davno našim bravcom priporočili, začel je pod napisom „obadi“ šaljive kratkočasnice dajati. Eden teh obadov, ki šiba nemumno nemškutarenje po začetnih šolah, je ta-le:

V šoli graničarski.

Učitelj. Otroci, sedaj pride v berilu spet nekaj lepega na versto. Nur schön aufmerken! Živko, beri!

Živko (bere). Der Fusk und der Rabe.

Učitelj. Stoj! ni prav! Kaj je to Fusk? reči Fuchs, drugači bo leskovca zapela.

Živko (se napenja, da je vès rudeč:) Fu-ch-s.

Učitelj. Kaj pomeni Fuchs?

Živko. Lisica.

Učitelj. In kaj pa Rabe? Šimen ti povej?

Šime. Vran.

Učitelj. Sehr gut! A to je veselje! Ostala nam je le še besedica und; Janezek povej ti!

Janezek (skoči). Mal čukec.

Učitelj (togoten). Tepec! berž hlače doli.

Menda malo bolje je tudi po takih naših šolah, kjer se trobi, da otroci znajo že dobro nemški, pa se jim tako ali malo drugač vlija „kultura“ v glavo ali vbija kam drugam.

Dopisi.

Iz Zagreba 14. rožnika. K. Ž. — Da je Bach-ova sistema sovražna bila Slovanom, ni nam bila nobena skrivnost; al da so njegovi pomagači se prederznili celó tako grozoviti biti kakor se bere na strani 65 brošure „Politische Rückblicke“ v „halbämtlichen“ pismu, ki ga je 20. julija 1856 bivši zagrebški županijski komisar (toliko kot Kreiscommissär) baron Härtl nekim kotarskim (kantonskim) predstojnikom pisal, tega bi skor ne verjeli, ako bi ga ne našli „schwarz auf weiss.“*) Al je potem čuda, da Hervatje nočejo ptujih uradnikov in so tudi nad Slovenci se merzili, ker so res tudi med njimi nekteri Härtl ni v uradnijah in šolah bili, ki so po „takih“ postavah ravnali? V serce pa more človeka boleti, ko vidi, kako taki ljudje cesarjevo ime napačno podtikajo in tako zaupanje avstrijskih Slovanov do vlade podkopujejo s krinko na obrazu, da oni edini z nemško kulturo so avstrijski patriotizem v štant vzeli, vsi drugi pa so sovražniki Avstrije. Pa čujte raji sami, kaj gospod Härtl v omenjenem dopisu svojim uradnikom na serce poklada, in mislite si sami, kar vam je drago. Tako-le govori: „Wiewohl wir mehrere Völker zählen, die ihre eigene Sprache haben, ist dennoch unser heiligstes Interesse: Deutschlands Sprache zu fördern. Mein oftmaliger mündlicher Verkehr mit Euer Wohlgeboren hatte stets den Zweck, E. W. zu überzeugen, wie die wissenschaftliche deutsche Sprache für Kroatien heilsam wäre... Die Intelligenz ist der Kern des Staates, und die Nation ist Nichts! — Schliessen sich E. W. dem durch unseren Monarchen und unsere Regierung vorgestecktem Principe der Ausrottung oder wenigstens Schwächung aller Nationalitäten, ausser der deutschen, an, und ich stehe für alles Gute. Diese Handlungsweise, wird von E. W. jeden Donner ferne halten, und es wird dann der Schutz der Oberbehörden, die Anerkennung der Regierung und das Wohlwollen des Monarchen nicht fehlen, die nur jenen protegiren, der in ihrem Interesse handelt. Die Einführung der deutschen Sprache trage ich E. W. somit auf, wogegen sich E. W. alle Unannehmlichkeiten zuzuschreiben haben werden, falls E. W. sich beifallen liessen, das Interesse der Regierung dem Interesse der Nation unterzuordnen, deren

*) V 91. listu „Ost und West“ naznanja baron Härtl, da je to pismo skozi in skozi izmišljeno. G. Bogović mora tedaj resnico dokazati ali preklicati kar je razglasil. Vred.

Sprache als verhasst, ich Gottlob! gar nicht verstehe.“ — Naš zbor bo začel v prihodnjih svojih sednicah prevdarjati kraljevske prepozicije, namreč ustanovljenje razmer proti Peštu in proti Dunaju. Debate bodo gotovo delj časa terpele, zakaj predmet je tako važen, da je malo poslancov v našem zboru, ki ne bodo o njem govorili. Čuje se, da bo gosp. Kvaternik poseben predlog napravil. Bog daj, da bi srečno splavali med scillo in charibdo: med Peštom in Dunajem. — Načert štatutov za našo akademijo je zgotovljen. Kolikor sem mogel o njem zvediti, Vam povem. Akademija bo obstala iz 30 členov, namreč 10 Hervatov, 10 Serbov, 5 Bugarov in 5 Slovincov. Členi ne bodo nobene plače dobivali, samo potni in drugi stroški se jim bodo povračali, kadar bodo v Zagreb na sednico pozvani. Vsaki redni člen bo imel nalogo, vsako leto nekaj znanstvenega spisati, kar bo akademija na svoje stroške izdala; dobil bo neki 30 gold. za pôlo in nekoliko iztisov svojega delca. Če kaj поблиžjega zvem, pisal Vam bom berž.

Iz Celovca. Gosp. prof. Einspieler bo mesca avgusta začel izdajati v Celovcu nemšk časnik v zvezkih po 4 pôle vsacih 32 dni pod naslovom: „Stimmen aus Innerösterreich“. Beiträge zur Durchführung der nationalen, religiösen und politischen Gleichberechtigung, mit besonderer Berücksichtigung der von Slovenen bewohnten Provinzen. — Dobro došel! zakličemo novemu časniku. Predmet je važen, vrednik izverst; sedaj še le naročnikov obilo, in na vsako stran bo prav.

Iz Slovenjega Gradca na Štaj. 1. junija. * — Sadjoreja lepa reč, sem si mislil, ko sem unkrat pregledoval cepljence Jerneja Spobiana v Verheh, ktere ima v svojem vertu. Ni sicer vertec posebno velik, toda prava vertnarska šola se more v vsem imenovati, v kateri se lepo vidi, kako naj se s sadnimi drevesci ravná. Pa posestnik tega verta ima še eno lepo lastnost, namreč da iz serca rad tudi drugim dá, kar sam ima. Letošnjo spomlad je mladi sadjorejec, kmetiški sin, Jernej Spobian po domače Levo, dal cepljenih dreves iz svojega verta mnogim gospodom 513 jabelčnih, 113 hruševih, lesnikov 390; lansko leto 200 jabelčnih, 80 hruševih; predlanskim 100 jabelčnih, 150 hruševih. Za prihodnje leto 1862 bo dobili iz njegovega sadnega verta kakih 350 cepljencov, in tako vsako leto tak naprej. Poddružnica slovenje-graška ga je že lani vrednega spoznala premije, ki jih dobivajo pridni sadjorejci. Hvala tedaj, komur hvala gré! Boljših časov ima sadjoreja le tadaj pričakovati, ko bo štela slovenska zemlja veliko takih pridnih kmetov, ki „že v mladosti cepijo drevesca za stare zobe“, kakor naš Vodnik poje.

Iz slov. Štajarja 2. junija. F. Š. — Ves trepečem, ko za pero primem, da zapišem v nebo vpijočo krivico, ki se pri nas godí. Huje zmešnjave ni bilo o zidanji babilonskega stolpa, ko je v naših krajih zadnje dni. Sam Bog se nas usmili! Ako skoro ustavna sl. vlada ne preterga mrež, v ktere nas lovijo potuhneni nemškutarji, nas bodo spet djali v okove stare zatiratve. Brez narodnih pravic bomo, kakor smo do zdaj bili; še tisto drobtinico pravične oblube nam bodo iz rok iztergali, ktero so nam Cesar dali rekši: „vsem mojim narodom naj bodo enake pravice“. Sam satan iz pekla hujši ni, ko gerda derhal domačih naših izdajcev. — Še ni dolgo, da smo poslali prošnjo gosp. ministru Šmerling-u, da v djanju izpeljá obljubljeno enakopravnost v naših slovenskih krajih. Podpisov je šlo pred svetli tron dobrotljivega Cesarja dovolj, čeravno bi se jih bilo lahko dvakrat toliko in še več nabralo, ako bi nam pismo bilo poprej v roke prišlo. In zdaj — kerv mi v lice nastapa, ne vem, kaj bi rekel — zdaj se nabirajo podpisi zoper uno našo pravično prošnjo. Že potuje in roma na vse kraje — čujte, Slovenci, čujte! — k sramoti našega naroda druga prošnja zoprotivna prvi, ki so jo zvalili sovražniki naši. Pa kdo so toti sovražniki? Uradniki — nočem reči vsi, ker tudi med njimi so prav pošteni možje,

čast jim bodi! — temoč uni uradniki, katerem je slovenska beseda tern v peti, slovenski kruh pa dober. V tergu sv. Lenart v Slov. goricah je bil najet človek, ki je šel od srenje do srenje in je pobiral podpise predstojnikov — se vé da na tihem, zakaj otroci temé sovražijo luč. Podpisalo se jih je obilno, pa zakaj so se podpisali? ako njih baroš, ti bodo odgovorili, da ne vedó! Sam sem govoril z enim zapeljanim, ki se je za glavo prijel, ko sem mu razložil, kakošno prošnjo je podpisal. „Kaj je zdaj početi — mi je djal — da bi bil to poprej znal, bi ne bil podpisal, za živo glavo ne.“ Glejte zvijačo, peklensko zvijačo naših izdajavcov! Bratje Slovenci! zatrobentam vam, da budite, drugač vas bodo objedli strupeni gobci domačih sovražnikov. Ne deržite rok v žepu, ne dopustite in ne storite krivice sebi in celému našemu narodu. Ko je Izkerjot Kristusa Gospoda kušnil, ga je izdal, tako se tudi okoli vas slinijo, prilizavajo, in vas skazljivo objemajo, al jamo vam kopajo, kamor vas zgruditi hočejo. Naj ne bo moj glas saj vprihodnje glas upijacega v puščavi! *)

Iz Vranskega 8. junija. (Nekaj za gimnazije na Slovenskem). Predlausko šolsko leto se je priobčil našim gimnazijam oglas, da se je osnovalo društvo v spomin slavnega nemškega pesnika Schiller-ja (Schillerstiftung), ki po svetu pobira prineske za revne in ubožane nemške pisatelje. Kako malo nas tudi stanje teh pisateljev skerbí, se je vendar le slovenska gimnazijska mladež rada udeleževala teh dobrih djanj, in je veselo prinašala po svoji najbolji moči milodare. — Ne dolgo potem je nastopila druga reč: mnogo obrekovano malikovavno Schillerovanje. Res, da je bila slovesnost sém ter tjé prenapeta, Nemci sami so jo imenovali veliko národno demonstracijo: al dajte duhu, kar duhu gré, dajte mu vso človeško hvalo, ki si jo je prislužil v slavnih delih za človeško omiko. V tem oziru je tudi naša slovenska mladež slavila Nemca Schiller-ja, zgolj zato, ker krasote njegove Vile tudi nas, sploh vsakega človeka bistrijo. — Na te Vam zdaj dveh reči, ki ste si z omenjenima čisto v žlahti. Štrosmajer je izbudil jugoslovansko akademijo. Nemško ljudstvo se imenuje ljudstvo učenih: njegovi mejniki tedaj, ktere nam je tako deleč v našo zemljico postavilo, bodo gotovo radi tudi podpirali one zavode, ki vednost hranijo, ki omiko širijo; nemški vodje naših gimnazij se ne bodo branili lepega dela, vsaj pri slovenski mladeži nabirati prineskov za novi hram človeškega duha. Slovenska mladež, na noge! Če se je za nemške pisatelje tebi naznanilo, naj bi mile dare dajala, zdaj ti svojim vodjem naznani, da druga še važniša reč tvojih pripomočkov iše; imaš še pravičnih učiteljev, ki ti bodo pri tem blagem delu pomagali. Ako bi se nihče za to ne našel (česar za Boga ne verujem!) — sredotočje slovenstva, naše „Novice“ bodo, kakor so že večkrat oznanile, dohodke za akademijo rade prejemale. — Druga reč pa je ta-le: Štrosmajer ni nižje od Schiller-ja, kar se velikodušja tiče. To, kar on zida, bo v daljni prihodnosti morebiti prekosilo sadje Schiller-jevih del: zakaj narod se

izkopava iz tmíne; v zavetji, ki ga on stavlja, se bodo edinile najsvitlejše moči tako blago-obdarovanega jugoslovanskega sveta, — al tedaj Štrosmajer ne zasluži poslavljenja? Nečemo malikovati, al dolžnost je naša, da iskreno hvalo izustimo osrečevavcu. Ljuba slovenska mladež! ogibaje se vsakega národnega prepira le pokaži, da vednost ceniš, posnemaj zgled hervaške mladeži, in pokloni se po zahvalnicah očetu, ki je tako krasno za svojo deco poskerbel. Ne omenim, da je ta reč za nas tem važniša, ker je domača: zakaj morebiti te podpirajo v ljubezni do vednost tudi tvoji součenci ptujih jezikov na svojo lastno slavo, kakor ti nisi nemški odtegnila dobrotljivega serca. Vidili pa bomo gotovo: ali je Nemec pošten, pravičen do tebe, kakor si ti poštena in pravična bila do njega. — Da si mi zdrava, ljuba mladež!

Iz Černomlja 10. rožnika. — Od vseh slovenskih krajev se „Novicam“ dopisuje, samo iz našega preslavnega varoša — iz Černomlja se živa duša ne oglasi. Sledeče verstice *) naj vam bodo v dokaz, da smo tudi mi še pri življenji. Ker vam pa tako malo dopisujemo, ne smete misliti, da smo mi Černomaljci rodoljubi merzljaki ali celó protivniki mili naši materinščini. To ne, to, nikdar ne! Književniki sicer nismo, ker ni vsak za vse, vendar pa smo in bomo vedno uneti za naše svete národne pravice, željni, da bi že kaj skoraj bolji časi nastopili za naše ubogo ljudstvo slovensko. Slovenska peticija, o kateri se je toliko govorilo, ni do nas za podpis priromala — ne vemo, kje in kako se je zaježila? Al da bi bila prišla, povem vam, mi bi jo bili dobro podkovali s podpisi. Res, da imamo še zmirom med sabo nekoliko nemškutarskih tičkov, ki nasprotujejo našim pravicam in se derzé starega kopita kot smola; al tega blaga je, hvala Bogú, čedalje manj, in čez malo časa bodo prišli, kakor se kaže, ob vso ceno, ako se ne bodo kmali otresli gerdega perja. — Prašali bote, kako kaže kaj terta in druga letina pri belih Kranjcih. Povem vam, da prav dobro. Od kar nas je dobrotljivi Bog s pohlevnim dežjem obdaroval, se vsak gospodar serčno veseli, ker se vidi, kako si stern, ktero je bila že suša malo pritislila, sopet lepo pomaga. Kamor koli se oberremo, se nam lepo polje nasproti smehlja, ktero nam obeta obilo kruhka. In ta dobra letina, ktera nam se kaže, nam bo kaj dobro došla, zakaj opešali smo poslednjih deset let do kraja, in to ne samo zavoljo pičlih pridelkov, ampak tudi zbog drugih mnogobrojnih davkov in frankov, odkupil in posojil, za ktere se ni nekaj nič znalo. Vse to skup, slabe letine z visokimi štibrami so nas zadnje leta popolnoma osiromašile. Posebno lansko leto, ne vem, kako bi se bile nektare družine pri življenju ohranile, da jim niso dobri ljudje na pomoč pritekli. Imamo toraj resničen vzrok, da željno željno pričakujemo dobre letine, in če Bog dá, letos jo bomo imeli. Polje, kakor sem že povedal, stoji zdaj lepo, da lepši skoro biti ne more. Tudi terta se lepo opleta in obilo sadja obeta, čeravno se je ono jutro po tistem hudem mrazu od vsacega človeka čulo, da smo vse letošnje vince tisto noč popili. Sadja pri nas ne bo; to je res, ker je večidel vse pozeblo; sicer pa, če kaj posebnega ne pride, bo pri nas letos dosti kruha in vina. — Sedaj pa še nekaj gorečega. V saboto 1. dan t. m. ponoči je bilo naše mestice v veliki nevarnosti! Neko s slamo krito poslopje je ravno okoli polnoči goreti začelo. Sreča naša, da so Černomaljci pri takih priložnostih zares pravi junaki. Čeravno je nevarnost velika bila v taki dōbi in v takem kraju mesta, kjer so večidel same lesene s slamo pokrite hiše, smo vendar hipoma vse pogasili, tako da je še oder na hiši ostal, sama slamnata hiša je pogorela. Al smejeti sem se moral, ko so eni izmed naših brambovcov, preden je voda prinešena bila, škopo s strehe tergali in ž njo kakor tudi s

*) Kjer je postava, tam je sama ta zadost, da se izpelje to, kar ona vleva, ako je vlada pravična. Od sedanje ustavne vlade moramo pričakovati, da bode pravična tudi o narodni ravnopravnosti, ktera je vsem narodom tako slovesno zagotovljena. V takih zadevah tedaj, kjer že sama postava določuje ravnopravnost, bi prav za prav tudi naše peticije treba ne bilo. Čemu prositi, kar nam je že dano, in kar imamo po tem takem pravico terjati, da se le izpolne? Namen, da smo peticijo poslali do sl. ministerstva, je bil le bolj ta, odkriti mu naše rane in povedati, kako se je z nami dosihmal ravnalo. Pravična vlada mora stati nad vsemi strankami in izpeljati to, kar pravica terja. Pri vsaki reči so nasprotne misli; al ne na te ne na druge ni gledati, ker postava stoji nad vsemi. Treba pa je, da se djanja takih, ki postavni ravnopravnosti nasprotujejo, razodenejo sl. ministerstvu, da vé, v kakošnih rokah je ustavno izpeljevanje cesarjevih zagotovil. Storite tedaj in pišite, kakor ste rekli, take „fakta“ našemu zagovorniku na Dunaj. Vred.

*) Prosimo večkrat kaj iz poglavnega varoša naših predragih belih Kranjcov. Vred.

svojimi suknjami po plamenu lopali, da bi ga bili hitro za-dušili. V černomeljskem mestu se toraj goreča slama z ne-gorečo škopo in s suknjami gasi! Vendar bi nam menda vsa škopa in vse suknje černomeljske le malo hasnile, ako bi bil kak veter potegnil. Al hvala Bogu, ni ga bilo. Sam večni Bog nas je obvaroval strašne nesreče, zakaj pred in potle je jako pihalo, samo med ognjem ni bilo ne najmanje sapice zapaziti, drugače bi šel Černomelj in še kaj družega zraven. — Znano je, da Černomaljci sv. Florijana jako častimo. Posebno na Florijanovo je vsako leto pri nas ve-lika svečanost, kar je gotovo hvalevredna že stara stara navada. Nespametno pa je blebetanje nekterih Černomaljcov, posebno pa neke gospodične, kateri je menda žal bilo, da ni vse mesto pogorelo, da bi si Černomaljci saj nove čednejše hiše napravili! Te besede se pač ne pristajajo gospodični, ktera misli, da je vso modrost „v štant“ vzela. Ako bi se modra gospodična malo okoli sebe ogledala, bi spoznala, da se naši ljudje komaj pri življenji ohranijo v teh žalostnih časih; kako nek bi si mogli palače zidati, da bi jih ona gledala. „Bolja je bobova slama ko prazne jasli“, pravi naša prislovica. Če pa so jezični gospodični naše revne hiše tak tern v peti, naj velikodušno potegne vsako leto kakih 30.000 gold. iz žepa, ter velevala stare hiše poderati in nove zidati. V 20 letih bo Černomelj krasno mesto, kakor si ga ona želi in zapisali bomo nje spomin v — zlate čer-nomeljske bukve.

Iz Postojne 10. rožnika. M. — Že več mescov je tukaj veliko cesarskega žita shranjenega ali v lesenih ko-libah ali v najetih magazinih; tudi 3000 veder ogerskega vina so v več kletih pospravili. Nekoliko dni je posebna komisija tukaj, ki vino zaliva, kar se ga je vsušilo. Al dosti vina je kalnega; nektero je tudi po sodcih zopernega okusa. Ker so se vsi zaliti sodci z veho zabili in zapečatili, smo radovedni, kaj bo vino dalje storilo, ako bo v katerem sodcu vreti začelo; tudi ne ležé sodci na legnarjih; vsak premik grampo spet pomeša. To vino velja brez tega, kar se more za skladnino plačati, 32.000 gld.; škoda bi velika bila, ako bi vino udarilo na birso. — Čuda veliko se sliši tukaj o tisti reški cesti, o kateri se je tudi v ljubljanskem deželnem zboru ostro govorilo in zavoljo ktere so šli poslanci na Dunaj, v Terst in Ljubljano. Vsaka deputacija pa pri-nese kaj družega domú, kar se, ko bi trenil, razglasi med ljudstvom. Od ene strani se obeta odlog, od druge pa kazni za 25 gld., kdor se ne loti berž dela; malokdo prav vé, pri čem da je. Jez si ne upam sodnik biti, čigavo je pravo; to pa vém, da bi zlo težavno bilo, ako bi se primerilo, da bi to cesto, ktera menda ni ravno tako silno potrebna, da bi se ne mogla že danes dodelati, ljudje mogli ravno o največjih poljskih delih in o senokošnji delati in sicer sedaj, ko je zaslužka malo in dragina velika. Nadjamo se, da previdni gospodje, katerim gré o tej reči razsodba, bojo ločili zgolj opornost od tega, kar je pretežavno ali celó nemo-goče. — Naj povem še neko zlo čudno prikazen za sedanji letni čas. Okoli višjih vasi našega kantona proti goriški deželi se klatijo volkovi brez strahú podnevi okoli, ter si iz čed zgrabijo sém ter tje kako ovco; pastirji se vé da osupnjeni gledajo za roparji, ko tirajo nedolžno živalico iz čede; ponoči se priklatijo celó v vasi. Da bi se pa nad nje šlo in bi požerúhe preganjali s strelom, še nismo nič slišali; berž ko ne so ti zverjaki zapisani v kako družbo zoper terpinčenje žival, da jim ne smé nobeden kaj žalega storiti, ali pa se čaka, da bojo prej kakega človeka stergali.

Iz Kranja 15. rožnika. ☺ Strah, da bi požgani ne bili, se je precej potolažil, ker od ene strani imamo ponoči dosti varhov, in si naš mestni župan gosp. K. Loker res veliko prizadeva odvrniti nesrečo ognja, od druge strani pa smo se začeli vpraševati: kaj je res, da nam Dimež s požarom žuga? Nobeden ne more tega dokazati; marveč mislijo nekteri, da Dimež je le pretveza kake domače nemarnosti. Ali je res, da Dimeža še na Kranjskem ni in

da ga je nekdo na Koroškem vidil, je pa tudi le pravljica. Pa obegnimo se k veselejši novici. Sl. ministerstvo nam hoče dati nižjo gimnazijo ali po stari besedi 4 latinske šole, ako mesto dá poslopje in kar je sicer potreba; učniki pa se bojo plačevali iz deržavne kase. Kakor slišim, se bode sedanja šolska hiša določila za gimnazijo, za učence ljudskih šol pa začasno kje drugod poskerbelo. Čeravno bo mesto naše doletelo dosti stroškov, vendar previdi vsak, da to lepo priložnost, našemu mestu vsako leto veliko do-hodkov nakloniti, moramo z vsemi rokami prijeti. Ako pride kakih 6 profesorjev in kakih 150 do 200 učencov v mesto, bo skor vsak od njih kaj dobička imel. Zato se ni bati nobenih stroškov, ki se bojo počasi tako poravnali, da ne bo nobene silne težave. Sedaj se moremo Vodnikove pesmi spomniti, ko je pel: „Sreča nas iše, um nam je dan; najdlji jo bomo, ak' nismo zaspan'.“ — Al ste brali unidan „Triesterco“, v kateri je nekdo iz gospod Heiman-ove ali Islaib-ove kompanije nas Kranjce hvalil, da „smo se krepko ustavili zoper vse protinemške zvižaje? Mi no čemo te časti, ker je laž. Nam ni nič znano od „deutsch-feind-lichen Umtrieben.“ Mi domači mestjani z gg. županom in tehantom vred smo radi podpisali tisto znano peticijo, v kateri nismo ne besedice našli, ki bi bila nemščini sovražna, ampak le tudi našemu domačemu slovenskemu jeziku želi pravico. Da pa veste, kako neumen je tisti Triesterčni do-pisnik, vam le samo to povem, da v kranjskem mestu ne moremo, če bi tudi hotli, nemških pridig pregnati iz cerkve, ker pri nas nikoli nobene nemške pridige ni! So-dite sedaj sami od taci lažnjivcov kakor koli hočete. Nas naj pri miru pusté.

Iz Bleda. Prihodnji mesec se bo pri nas začela spet merzla kopel po vodilih hidropatičnih, ki ima neznano moč v mnogih boleznih, zoper ktere ni druge pomoči. Skušeni hidropat gosp. Rikli pride sam iz Tersta in bo obravnaval to kopališče.

Iz Ljubljane. Na 4 točke častitega gosp. dr. Jarca, razglāsene v „Novicah“ od 5. t. m. prinaša „Ost u. West“ od 11. t. m. sledeči odgovor iz Hervaškega: „Kar se tiče prve točke, da sta mu izmed 70 učiteljev hervaških gimnazij samo kaka dva bila protivna, moralo bi se po pra-vici le reči, da sta se od učiteljev, njemu protivnih, samo dva očitno proti njemu pritožila; al nemogoče je, da bi gosp. Jarc iz tega sklepal, da so oni drugi na njegovi strani, ker bo med vsemi 70 učitelji gotovo komaj enega našel, ki ne bi rekel, da njegovo ravnanje ni bilo zakonom protivno. — Ravno tako napačno razložena je druga točka, ker gosp. Jarc tožbe proti dvema učiteljema ni nikakor začel iz tega namena, da bi se pokazala njegova nedolž-nost, temveč je v svesti svoje uredne oblasti, ne pa svoje nedolžnosti, zahteval, da naj se ona dva gospoda zavolj pregrešenja proti disciplini v preiskavo stavita, ker sta se prederznila javno se proti njemu vzdigniti. V tem se je g. Jarc res obstoječih zakonov deržal, drugače pač ne. Ali je morebiti po obstoječih zakonih ravnal, ko je veleval: neneemške bodi si učne, bodi si pomočne knjige, ne smejo se učencom nikakor dopuščati? Ali mar obstoji zakon, ki prepoveda učencom slovansko, ali da z gosp. Jarc-ovim po-stavnim izrazom rečem, „panslavistično“ mislečim dajati zre-lostne svedoče z „izverstno“ kakor je leta 1857 gosp. Jarc bil v sporazumljenji s tadanjim ravnateljem reške gim-nazije predložil? Ali se je mar gosp. Jarc proti toliko pre-ganjanemu profesorju Kurelcu obnašal po obstoječih zakonih? Takih izgledov, ako bi gosp. Jarc želel, moremo vsaj še kakih dvanajstero povedati. — Prof. Pacel-u pač ni bilo treba, da gosp. Jarca v hervaškem zboru za neprijatelja hervaške ali bolje reči, slovanske narodnosti razglasi, kakor on to v 3. točki terdi, ker bi se v hervaškem deželnem zboru težko kdo našel, ki ne bi popolnoma poznal gospod Jarc-ovega imena in njegovih del. Ali je mar v zboru reške županije 18. marca t. l. tudi še le na gospod Pacel-ov

predlog sklenjeno bilo zahtevati, da naj se gosp. Jarc odpravi? — Mogla bi pač težava biti za gosp. Jarc-a, da dokaže svojim slovenskim rojakom, da je delal slovenskemu imenu na Hervaškem čast. Ali bo mar gosp. Jarc svojim rojakom terdil, da so ga Hervatje samo zato čertili, ker ni bil Hervat, ampak Krajnec? To terjenje gg. učitelji Valjavec, Terdina, Božič, Erjavec, Francel, Bradaška itd. naravnost podirajo; ker ti, čeravno ne Hervati, ampak Slovenci, imajo še dandanašnji službe pri hervaških učilnicah, ter so od svojih učencov sploh spoštovani in ljubljani. Ako se gosp. Jarc s svojimi zaslugami toliko ponaša, naj tiste, ki te zasluge s pravim imenom imenujejo, na laž postavi s tem, da dokaže, ki se nahajajo v zapisnikih učiteljskih zborov hervaških gimnazij razglasi. Mi, ki te zapisnike poznamo, smo o gosp. Jarc-ovem delovanju protivnega mnenja, ter o tem raji molčimo.“

Tako dopisnik iz Hervaškega v „Ost und West“, kar se tiče protinarodnega delovanja. Nam bi pač ljubo bilo, ako bi častiti gosp. prošt dr. Jarc poleg svoje obljube mogli te napade s pripravljenimi svojimi nasprotnimi dokazi pobiti.

Iz Ljubljane. Po najvišem sklepu od 16. maja t. l. so presvitali cesar dovoliti blagovolili, da se bivšemu šolskemu svetovavcu v Zagrebu gosp. dr. Antonu Jarc-u odkáže opravilstvo šolskega svetovavca in nadzornika za srednje in ljudske šole pri deželnem poglavarstvu v Ljubljani.

Iz Ljubljane. Gosp. P. Kozlerjev „Zemljovid“ je, kakor je bilo za terdno pričakovati, z dopuščanjem sl. policijskega ministerstva po dolgih zaprekah iz groba vstal, v kterega je bil leta 1852 po tadanjim ljubljanskem policijskem vodniku gosp. Strohbach-u pokopan. Ne vemo, kaj je ta gospod na tem nedolžnem delcu zasledil, da je bilo v tako černe bukve zapisano; menda je bilo to že zadosti, da je delo slovensko, ker druge pregrehe mu nobena živa duša ne more očitati. Potlej pa pravite, da Slovenci nimajo literature, nimamo nič! Kako za božjo voljo bomo kaj imeli, ako še to, kar napravijo, se jim v prepoved dene? Al pustimo jeremijade; morebiti bomo vendarle smeli tudi Slovenci živeti, čeravno Nemci kričijo, da mora „Deutschland grösser sein!“ Gosp. Kozler po vsem tem menda ne bo nič zgube imel, saj je znano, da vsak hrepeni po prepovedanih rečeh. Današnji „Oglasnik“ napoveduje, kje se zemljovid s dotično knjigo dobiva in po čim. — Druga vesela novica marljive slovenske umetnosti so „Slovenske pesmi“, ki jih je preuzvišenemu gosp. škofu dr. J. Strossmayer-ju, utemeljitelju akademije jugoslovanske, posvečene, ravnokar v krasnem natisu na Dunaji na svetlo dal gosp. Davorin Jenko. Kritiko teh pesem si prihranivši za drugo pot povemo danes le to, da tudi tista prekrasna pesem „Naprej!“, ki slovi že deleč po slovanskem svetu, je v tej zbirki in da že samo zavoljo te pesmi bo našla pot v vsako pevsko družbo in na vsak glasovir. — Tretja vesela novica je, da je cena našega velikega nemško-slovenskega slovnika znižana na 4 gold. nov. dn., in tako se spolnujejo deloma naše besede, ki pa so bile žalibog le glas upijočega v puščavi. Al še druga potreba je, namreč da se slovník dobiva po vseh bukvarnicah kakor vsake druge bukve. Dokler se ne bo slovník dobival lahko, se ne bo prodajal lahko, in škoda bo le zakladu, kteremu na prid se prodaja. — Ker že sučemo danes v tiskinih postavah, naj omenimo še smešnice, ki smo jo brali v sabotnem listu „Laibacherce“ pod naslovom „Eine lachende Parthei“. Kako se je pač gosp. dr. Toman prestrašil, če je po naključbi —bove opomine bral, kateri mu pred oči stavijo, da se je v deželnem zboru „österreichisch-gesinnt“ geriral, sedaj pa, ker v deržavnem zboru ne gré za banderom Giskrovem, se ne „gerira“ več tako! Al dr. Toman je gotovo od tega strahú kmali spet k sebi prišel, ko se je spomnil, da gospodje Giskra in Mühlfeld, Kuranda in Zang niso vzeli „avstrijskega patriotizma“ v štant, ampak da oni le bolj — da se poslužimo nemške

besede „Geschäfte machen in Frankfurter Artikeln“. Nam pa se le za papir, ki čedalje dražje prihaja, škoda zdí, ki ga —bovi „Leitartikelni“ pokvarijo, zakaj vse smo že tri dni popred brali v Kurandovi „Pošti“ ali Zangovi „Pressi“, tako, da bi ga tadva lahko zavoljo ponatisa tožila, ako bi nemški judovski in protestantski časnikarji ne imeli „Solidarität der Interessen“.

— Deželni in mestni odbor sta imela včeraj in predvčeranjim svoj zbor; zapisnike obojne bojo razglasile prihodnje „Novice“.

Iz Ljubljane. — (28 lešnjikov našim nemškutarjem za kratek čas in dobre zobé). Pogostoma slišimo mi Slovenci v pogovorih ali korespondencijah zabavljico: „E, kaj se nek repenčite; saj še „der Windische“ iz Štajarskega ne razume Krajnca, Kranjec ne Korošca (slovenskega), „Novice“ pa pišejo tako po hervaško, da jih noben „pravi Krajnc“ ne razume. In kako, bedaki! si hočete še celó napraviti en književen jezik, da se vsi razumite?“ — Prazno slamo bi mlatili, ako bi takim možganom odgovor dajali in jim razkladali edinost našega slovenskega jezika, ki ga razume Krajnec, Štajarec in Korošec, Istran in Goričan, ali veliko podobnost vseh slovanskih narečij, kterih je k večjemu 14 do 16 v primeri tistih 505 nemških narečij (jezikov in podjezikov), ki jih imajo Nemci, kakor terdi dr. Firmenich v Berlinu v svoji knjigi pod naslovom: „Germanien's Völkerstimmen“.

Mikavno je brati, kar K. Vladislav Zap v svojem zemljopisu 2. delu 1. zvezku na strani 46. piše, kako različen je nemški jezik, da bi se smelo reči, da je očitno Bog že pri zidanju babilonskega turna Nemcom jezik najbolj zmešal. V pokoro našim zopernikom damo ta-le stavek po bukvah Zapovih: „Höret! es ging einmal ein Säemann aus, um zu säen“. — Čujte, kako se v različnih nemških krajih izgovarja: Okoli *Hanovera* se pravi: Häert tau, et gunk ein Saegemann ut, tau saegen, — v *Stari Marki* okoli *Magdeburka*: Horch tau, et gink en Buer up't Feldt um Seen, — okoli *Hamburka*: Hört to, een Buhr gung ut, sien Saat to say'n, — v *Meklenburgo-Schwerinskem*: Häret to, sü, där gink een Sajer nut, to sajen, — okoli *Brunšvika*: Höret tau, süh, et gung en Saiemann ut, to saien, — v *Harcu*: Härt zu, sät, es käng ä Sämann aus, zu säe, — okoli *Paderborna*: Höret to, sü, et chink 'n Seimann ut, to seien, — med *Lipskim* in *Durinkim*: Hürt zu: säht, 's gung ä mal a Siämann aus, zu siän, — v *Voigtlandu*: Horcht auf, un lässt euch so ge, a mäl ging a Bauer naus, zen sä'n, — v *Saso-Meinikah*: Hört zu, sich, es gieng ä Sämoh os, zu sää, — okoli *Ansbaha*: Härt zu, sich, es gieng ä Soama aufs Soa aus, — okoli *Kasela*: Hehrt zu, sich, es gink en Sehmann aus, ze sehen, — okoli *Trejse* v *Kurheskim*: Hört zu, secht, ess gung en Saemann aus, ze sähe, — okoli *Kolina pri Renu*: Kikk, et jing ä Ziemann us, zu zien, — okoli *Bonna*: Hört zo, süch, et ging ene Säer eruus, zo säen, — na pogorji *Eiseli*: Gett ägt, seet, et geng ämal enne Sämann us, äm zo säen, — okoli *Zweibruka*: Horcht zu, 's isch e mal e Bauer 'naus ins Feld gang, vor ze säe, — okoli *Speira*: Härt e mal zu, seht, 's isch e Saeman naus-gange säe, — v *Allgavi* blizo *Füssen* in *Nesselwanga*: Heard zue, lueg, 's ischt a Säema ausg'gange, z' säed, — okoli *Stutgarta*: Höret me an, a Bauer ischt zum Sää naus gangi ufs Feld, — okoli *Donauwertha*: A Söma ischt ausganga, seim Söma osz'werfa, — okoli *Bavarskega Gmunta*: Hairet zua, gukkt, es gäht a Säeman aus, zum säan, — okoli *Würzburga*: Hör a mol, as is a Sämö ausganga 'za säa, — okoli *Norimberka*: Höirt zuo, segt, es is a Bauer ausganga 'z säa, — okoli *Eichstädt*: Itza schau, a Bauer is zum sän ganga, — okoli *Mnihova (München)*: Lassts enk sogn, a moi is a Bauer aufs Sah'n nausganga, — okoli *Brixena* v *Tirolih*: Da haerts a mal zue, as ischt a mal a Paur ze san aussigangn.